

This is the second bulletin to be published by A Tale of A Tub—a non-profit institution for contemporary art and culture located in the former washhouse and bathhouse of the Justus van Effencomplex in Spangen, Rotterdam. Our quarterly bulletins are published to accompany each major project and act as a home for our writing program, through which writers from a range of professional backgrounds write a text that speaks to what we currently have on show. Visit us in person at Justus van Effenstraat 44, 3027 TK Rotterdam, or online at www.ataleofatub.org.

Dit is het tweede bulletin gepubliceerd door A Tale of A Tub—een non-profit instelling voor hedendaagse kunst en cultuur gevestigd in het voormalige washuis en badhuis van het Justus van Effencomplex in Spangen, Rotterdam. Onze kwartaalbulletins worden gepubliceerd bij elk groot project en dienen als thuis voor ons schrijfsprogramma, waarbij schrijvers met verschillende professionele achtergronden een tekst schrijven die aansluit bij wat we op dat moment tentoonstellen. Bezoek ons persoonlijk op Justus van Effenstraat 44, 3027 TK Rotterdam, of online op www.ataleofatub.org.

A TALE OF A TUB

Maria

By MICHELLE VAN TONGERLOO

At work I need to use the toilet, really badly. It's the end of a busy day at the Pauluskerk where I work as a street doctor with homeless people, and I postponed going to the toilet for a long time—now I can't wait any longer. The key to the staff toilet is lost, shit.

So I'll have to use the public toilet. As I close the door behind me I hear some rummaging. A male visitor to the church is also sitting on the toilet and talking to himself while fumbling through some bags. Cans, papers and other things fall in my direction and suddenly I hear him getting up. I get a bit scared. Does he want his stuff back? Will he stand on the toilet seat to peep over the cubicle? I get up and quickly put on my pants. No matter how badly I have to poop, I can't do it now.

This encounter seems too trivial to mention, but for me it was a moment of realisation. How something seemingly normal, going to the toilet in private, is out of reach for homeless people. And still, this is nothing: try changing your sanitary towels in the bushes. Or toilet paper rather, because you can't afford sanitary towels. Then you try to steal it in the toilet of a restaurant, which is very difficult, so you walk around with red stains on your trousers.

After the failed visit to the toilet I wait for Maria. She was proud to have managed to find a permanent outdoor place to sleep and I promised to walk with her to her place of residence after work. While I wait in front of the church, I see many of my patients walking down the street: the Pauluskerk has just closed and visitors must leave. Some are sitting on benches, some are lying on the grass, while others wander along the quay. One by one they are summoned by law enforcement: move on, don't sit, don't drink—unless you can pay for it, on a terrace.

In 2008, the municipality of Rotterdam presented the 'City Lounge Strategy 2008-2020'. This sounds exactly as it was intended: the city centre should become a space for the purchasing public to chill, shop and drink cocktails. 'We are creating a city centre which will be a showpiece and that will form the stage for a large part of the urban economy', as can be read in the introduction. Public space as a commodity: companies and shops must be supported so that people primarily behave as consumers. Undesirable elements, such as the homeless and pigeons, obstruct the desire to spend money and must therefore be kept out of the city. Hostile architecture supports the strategy.

Bus shelter benches are replaced by lean bars to create less comfortable seating. Remaining benches are fitted with so many armrests that you can't lie down on them. Chairs become narrower and in certain spaces the ground is made uneven. Iron spikes, which are placed on roofs to keep pigeons away, are now being placed on the ground to keep homeless people away too. Waste bin tops are closed off so it becomes difficult to search through them. Hostile architecture takes on many forms, but is consistent in its purpose: to ward off that which is 'unwanted'.

'Hey doctor!' Maria shouts from across the road when she sees me. She walks over looking cheerful. She has been living on the streets since she was eight years old. Born in Hungary, she came to the Netherlands through many detours. For work, she says. But I honestly don't think that is going to happen. After years of surviving outdoors, she has become addicted to the streets.

Nowadays I have adjusted my strategy for supporting people. When people first end up on the streets, it usually takes a while before they fully realise that they are homeless. They continue to look for work and take care of themselves in the belief that it will eventually work out, and it is during this period that people can be helped most effectively. Then, eventually, the shame of being homeless and the accompanying sense of worthlessness sets in. People give up, their brain changes due to the survival mode they are

in, and after a while the strength needed to fight your way out disappears. That is why now, if someone has been on the streets for less than three months, I have good hope that I can quickly guide them back into 'the system'. I prefer to put people in the safety of a hotel immediately, and guide them back into the system from there. After three months the success rate drops considerably and I have to find other ways to support them.

As we walk to her home, Maria talks incessantly. It is mostly in Hungarian, but somehow I understand most of what she says. We take the Mauritsweg to the Nieuwe Binnenweg and I still have to use the toilet. But when I ask restaurants if I can use theirs, I get refused. This is presumably because Maria is standing next to me. Her clothes are dirty and full of holes, she talks non-stop and has no teeth: they are probably afraid that she will scare off customers.

As we walk towards the Museum Park, she points out restaurants which sometimes give her food. The sushi there is highly recommended, she says, that lunchroom over there not so much, and while she lists reviews of places to eat, she checks under the tops of trash cans to add cans and bottles for deposit to her bag. I decide to help her, but I am much less adept at it. She finds eight cans on the short route; I only find one.

'Look, there I live', says Maria, smiling with pride. When I see her sleeping place, I have to keep myself from laughing: Maria sleeps next to hostile architecture, which is intended to keep people like her out. The bridge from the Museumpark to the Kunsthal is blocked at the bottom with different uneven stones, to ensure that homeless people cannot hang out and sleep there. But that does not mean that you cannot lie down next to it, as Maria does. Brilliant, and deeply sad at the same time.

If this architecture doesn't achieve its purpose, then all it does is send a signal to people that they are unwanted. Why wouldn't we rather invest in humane architecture, where people like Maria can still have some privacy? That wish is a utopia. Our heavily gentrified city is moving in a completely different direction and is being politically modelled on the wishes of wealthy citizens.

In 2004, the first year that Leefbaar Rotterdam was on the council, a major campaign was launched which carried the slogan: 'Support him with care, not with cash'. Through this, people were encouraged not to give money to beggars. The lives of homeless people have become increasingly punishable: it's prohibited to beg, it's prohibited to stay in the same place for too long, it's prohibited to drink in public, it's prohibited to urinate in public, it's prohibited to sleep outside.

Homeless people do all of these things—what else can they do?—and then they get fined. Especially in recent years there has been an extreme development in Rotterdam: police and enforcement officers issued 1,500 fines in 2023, twice as many as in the rest of the Netherlands. In 2018, there were 150 fines. In 2018, sleeping outside was only fined 71 times, since 2021 this has increased rapidly, peaking at 716 fines in 2023. The number of fines for alcohol abuse shows a similar picture: from 67 in 2018 to 645 in 2023—an increase of 900 percent. Fines for disruptive behavior even increased by 9,500 percent.

But they often cannot pay the fines they receive. This sometimes results in even higher fines and sometimes in a prison sentence. After serving the sentence, the original fine remains, so the homeless person can be thrown back in prison at any time. People who urgently need help are being held hostage by the system. The first thing I do when I'm home: use the toilet.

Op werk moet ik naar de wc, heel nodig. Het is het einde van een drukke dag in de Pauluskerk, waar ik als straatarts werk met dak- en thuisloze mensen, en ik stelde toiletgang lang uit—nu kan ik niet meer wachten. De sleutel van het personeelstoilet is zoek, shit.

Dan maar de publieke wc. Terwijl ik de deur achter me dichttrek hoor ik gerommel. Een mannelijke bezoeker van de kerk zit ook op de wc en praat tegen zichzelf, terwijl hij in tasjes rommelt. Er vallen wat blikjes, papiertjes en andere zaken naar mijn kant toe en plots hoor ik hem opstaan. Ik schrik. Wil hij zijn spullen terug? Zal hij op de wc-bril staan om over het hokje te piepen? Ik veer overeind en trek snel mijn broek aan. Hoe nodig ik ook moet poepen, het lukt niet meer.

Dit voorval lijkt te onbenullig om te benoemen, maar voor mij was het een realisatiemoment. Hoe iets ogenschijnlijk normaal, rustig naar de wc gaan, voor dakloze mensen niet bereikbaar is. En dan is dit nog niks: verwissel je maandverband maar eens in de bosjes. Of, wc-papier, want maandverband kan je niet betalen. Dat probeer je vervolgens te stelen in de wc van een restaurant, wat heel lastig gaat, dus loop je met rode vlekken in je broek.

Na het mislukte toiletbezoek wacht ik op Maria. Ze was trots dat het haar is gelukt een vaste buitenslaapplek te bemachtigen en ik had beloofd na werk mee naar haar woonplek te lopen. Terwijl ik voor de kerk wacht, zie ik veel van mijn patiënten op straat lopen: de Pauluskerk is inmiddels gesloten en de bezoekers moeten naar buiten. Sommigen zitten op bankjes, sommigen liggen in het gras en anderen struinen de kade af. Eén voor één worden ze aangesproken door handhaving: doorlopen, niet zitten, niet drinken—mits je ervoor kan betalen, op een terras.

De gemeente Rotterdam presenteerde in 2008 de ‘City Lounge Strategie 2008-2020’. Dat klinkt precies zoals het is bedoeld: de binnenstad moet een plek worden waar koopkrachtig publiek kan chillen, shoppen en cocktails drinken. ‘We creëren een binnenstad die hét visitekaartje is en een podium vormt voor een groot deel van de stedelijke economie’—valt in de introductie te lezen. De publieke ruimte als handelswaar: bedrijven en winkels moeten worden geholpen zodat mensen zich vooral als consument gaan gedragen. Ongewenste elementen, zoals daklozen en duiven, schrikken af om geld uit te geven en moeten dus uit de stad worden geweerd. Vijandige architectuur helpt de strategie.

Leunsteunen in bushokjes vervangen bankjes zodat het minder prettig zitten is. Overgebleven bankjes krijgen zoveel armleningen dat je er niet mee op kan liggen. Stoeien worden smaller en de grond van ruimtes wordt oneffen gemaakt. IJzeren stekels, die op daken worden geplaatst om duiven te weren, worden nu op de grond geplaatst om ook dakloze mensen te weren. Prullenbakken worden van boven dichtgemaakt zodat je er lastig in kan zoeken. Vijandige architectuur kent vele vormen, maar is consistent in wat het probeert te doen: dat wat ‘ongewenst’ is, afweren.

“Hey dokter!” Maria schreeuwt van de overkant van de weg als ze me ziet. Vrolijk komt ze aangelopen. Ze leeft al vanaf haar achtste op straat. Geboren in Hongarije, kwam ze via veel omwegen naar Nederland toe. Om te werken, zegt ze zelf. Maar ik denk eerlijk gezegd dat dat er niet inzit. Na jaren buiten overleven is ze verslaafd geraakt aan de straat.

Inmiddels heb ik mijn strategie om mensen te helpen hieraan aangepast. Als mensen net op straat belanden duurt het altijd even voordat ze zich écht realiseren dat ze dakloos zijn. Ze blijven werk zoeken en verzorgen zichzelf omdat ze geloven dat het uiteindelijk goed komt. Tijdens deze periode kan iemand het meest effectief geholpen worden.

Maar uiteindelijk dringen de schaamte van het dakloos zijn en een bijbehorend gevoel van waardeloosheid door. Mensen geven op, hun brein zal veranderen door de overle-

vingsstand en na enige tijd is de kracht er niet meer die nodig is om je er weer uit te vechten. Daarom heb ik nu goede hoop, als iemand korter dan drie maanden op straat leeft, dat ik diegene snel weer ‘het systeem’ in kan begeleiden. Het liefst plaats ik mensen dan direct terug in de veiligheid van een hotel, om ze vanuit daar het systeem terug in te begeleiden. Na drie maanden keldert het slagingspercentage behoorlijk en moet ik andere manieren zoeken om iemand te helpen.

Terwijl we naar haar woning lopen, praat Maria honderduit. Het is grotendeels in het Hongaars, maar op één of andere manier begrijp ik inmiddels wel het meeste van wat ze zegt. We lopen via de Mauritsweg naar de Nieuwe Binnenweg en ik moet nog steeds naar de wc. Maar als ik aan restaurants vraag of ik even van hun toilet gebruik mag maken, word ik geweigerd. Grote kans dat dit is omdat Maria naast me staat. Haar kleren zijn smerig en vol gaten, ze praat aan één stuk door en mist tanden: waarschijnlijk zijn ze bang dat ze de klanten afschrikt.

Terwijl we doorlopen richting het Museumpark wijst ze restaurants aan waar ze weleens eten krijgt. De sushi daar is echt aan te raden, zegt ze, die lunchroom daar niet zo en terwijl ze reviews van eetplekken opsomt kijkt ze onder-tussen onder de dakjes van prullenbakken om blikjes en flesjes voor statiegeld in haar tas te doen. Ik besluit haar te helpen, maar ben er stukken minder behendig in. Zij vindt in de korte route acht blikjes, ik maar één.

‘Look, there I live’, zegt Maria breed lachend van trots. Als ik haar slaapplek zie, moet ik mijn best doen om niet te lachen: Maria slaapt namelijk náást hostile architecture, die bedoeld is om mensen zoals zij te weren. De brug vanuit het Museumpark naar de Kunsthal is aan de onderkant afgezet met allerlei ongelijke stenen, om ervoor te zorgen dat dakloze mensen er niet kunnen hangen en slapen. Maar dat wil natuurlijk niet zeggen dat je er niet náást kan gaan liggen, zoals Maria doet. Geniaal en dieptreurig tegelijkertijd.

Als die architectuur helemaal niet werkt, wat is het meer dan een signaal geven aan mensen dat zij ongewenst zijn. Waarom zouden we niet liever investeren in humane architectuur, waar mensen zoals Maria toch wat privacy kunnen krijgen? Die wens is een utopie. Onze fors gegentrificeerde stad beweegt zich totaal de andere kant op en wordt politiek gemodelleerd naar de wensen van kapitaalcrachtige burgers.

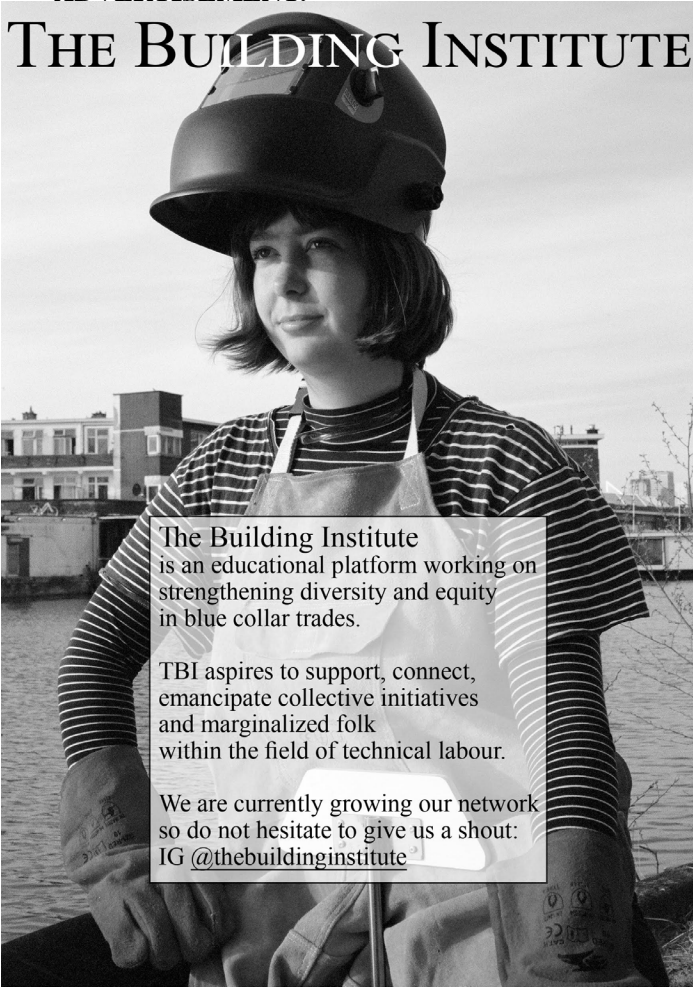
In 2004, het eerste jaar dat Leefbaar Rotterdam in het college zat, werd er een grote campagne gelanceerd met de slogan ‘Geef om hem, niet aan hem.’ Hiermee werden mensen aangemoedigd om bedelaars geen geld te geven. Het leven van dakloze mensen werd steeds strafbaarder gemaakt: het is verboden te bedelen, het is verboden om te lang op één plek te zijn, het is verboden om in het openbaar te drinken, wildplassen is verboden en het is verboden om buiten te slapen.

Dakloze mensen doen dat allemaal wel—wat kunnen ze anders?—en dan krijgen ze dus boetes. Vooral de laatste jaren gaat het extreem hard in Rotterdam: politie en handhaving deelden 1.500 boetes uit in 2023, twee keer zoveel als in de rest van Nederland. In 2018 waren dat nog 150 boetes. Werd buiten slapen in 2018 nog maar 71 maal bekeurd, sinds 2021 loopt dat snel op met als hoogtepunt 716 boetes in 2023. Het aantal bekeuringen voor drankmisbruik laat een vergelijkbaar beeld zien: van 67 in 2018 naar 645 in 2023—een toename van 900 procent. Voor bekeuringen voor hinderlijk gedrag geldt zelfs een toename van 9.500 procent.

Maar de boetes die ze vervolgens krijgen, kunnen ze vaak niet betalen. Dat resulteert soms in nog hogere boetes en soms in een gevangenisstraf. Na het uitzitten van de straf blijft de oorspronkelijke boete staan, zodat de dakloze ieder moment weer in de gevangenis kan worden gegooid. Het systeem gijzelt mensen, die dringend hulp nodig hebben. Het eerste wat ik thuis doe: naar de wc gaan.

ADVERTISEMENT:

THE BUILDING INSTITUTE

The Building Institute is an educational platform working on strengthening diversity and equity in blue collar trades.

TBI aspires to support, connect, emancipate collective initiatives and marginalized folk within the field of technical labour.

We are currently growing our network so do not hesitate to give us a shout: IG @thebuildinginstitute

ADVERTENTIE:

A Tale of A Tub and Radio WORM invite you to

build your own OPEN WAVE-RECEIVER

with Shortwave Collective.

A workshop in two parts

Saturday 26 October
3-6pm @ WORM

Use wire, clips, tent pegs, and found objects to construct your receiver

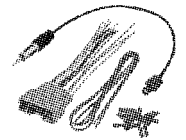
Sunday 27 October
3-6pm @ A Tale of A Tub

Joint expedition to catch and record waves together

ALL CURIOUS LISTENERS WELCOME.
NO EXPERIENCE NECESSARY.

Email radio@worm.org to register your interest. Tickets on sale soon. More info at worm.org

Shortwave Collective is an international feminist artist group, interested in creative uses of radio. They develop feminist approaches to amateur radio and the radio spectrum as artistic material, sharing resources, considering DIY approaches and inclusive structures.

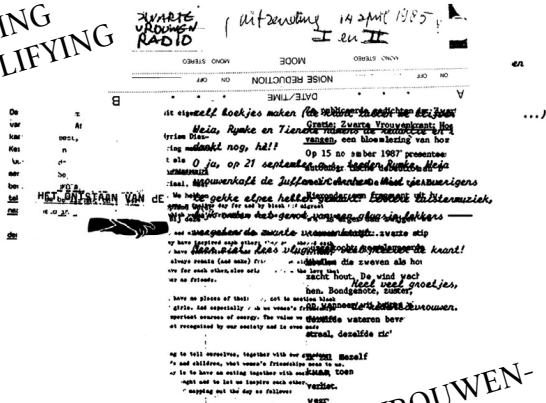
WORM
Boomgaardstraat 69-71
3012XA
Rotterdam

A Tale of A Tub
Justus van Effenstraat 44
3027 IK
Rotterdam

ARCHIVAL TEXTURES is a new publication series which seeks knowledges that are continuously obscured by normative perspectives on our bodies, desires, forms of cohabitation and expression.

new releases
TUNING IN: DARIMANA?
(RE)CLAIMING
POSTING
AMPLIFYING

coming soon
REPUBLISHING: UMOJA ZWARTE VROUWEN-
KRANT

To bestellen in alle boekwinkels
Available for order in all bookstores
www.archival-textures.com
IG @archival_textures

Elke zaterdag
KARAOKE
van 22 tot 03 uur
Café Brouwers Duys
P.C. Hoofplein 17 - Rotterdam

MICHELLE VAN TONGERLOO is a general practitioner and street doctor in Rotterdam.
MICHELLE VAN TONGERLOO is huisarts en straatarts in Rotterdam.

Want to advertise something in the next issue? The space is yours (for free)! Write to info@at-tub.org to reserve it. Wil je iets adverteren in het volgende nummer? Er is ruimte (gratis)! Stuur een bericht naar info@at-tub.org om te reserveren.

Text by Michelle van Tongerloo, edited by Isabelle Sully, designed by Sabo Day, translated by Mirjam Linschooten, printed by NPN Drukkers, Breda. Published on the occasion of *PATTY CHANG: Glass Urinary Devices*, held from September 14–November 3, 2024, at A Tale of A Tub, Rotterdam. Cover: Patty Chang, *Glass Urinary Device*, 2017

Tekst van Michelle van Tongerloo, bewerkt door Isabelle Sully, vormgegeven door Sabo Day, vertaald door Mirjam Linschooten, gedrukt door NPN Drukkers, Breda. Uitgegeven ter gelegenheid van *PATTY CHANG: Glass Urinary Devices*, gehouden van 14 september t/m 3 november 2024 in A Tale of A Tub, Rotterdam. Omslag: Patty Chang, *Glass Urinary Device*, 2017